

3. Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії. К.: АПН України, 1997. 302 с.

4. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя. М.: Академия, 2004. 208 с.

5. Радул В. В., Кравцов В. О., Михайліченко М. В. Основи професійного становлення особистості сучасного вчителя: навчальний посібник. Кіровоград, «Імекс-ЛТД», 2007. 252 с.

УДК 070:37

Герасимчук Г. І.

методист відділу організаційно-методичної та інформаційно-видавничої діяльності ТОКІППО

м. Тернопіль,

h.herasymchuk@ippo.edu.te.ua

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАРЕСУРСІВ У ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Сьогодні медіа (книги, телебачення, радіо, преса, телефони та смартфони, комп'ютерні та інтернет-медіа) стали невід'ємною частиною життя як дітей, так і дорослих. Вони пропонують широкий спектр продуктів – від документальних матеріалів, ігрових розваг та реклами до можливості діяти у віртуальних світах, від дитячих програм, матеріалів для школи та освіти до консультативних послуг, від різних форм масової комунікації, різних способів спілкування в групах до широкого вибору варіантів індивідуальної комунікації, від просоціальних матеріалів до показу насильства та сценаріїв жахів [5, с. 18].

Завдяки медіа ми маємо змогу отримувати найрізноманітнішу інформацію, обмінюватись нею з іншими (електронна пошта, соціальні мережі, миттєві повідомлення), можемо вирішувати повсякденні справи (оплата послуг, покупки), навчатися, працювати (використання найрізноманітніших комп'ютерних програм). Все це надзвичайно добре, якби не небезпека, що чекає на нас у медіапросторі (пропаганда, фейки, маніпуляції, порушення авторських прав, шахрайство та інше). Тому досить гостро постала потреба у медіаосвіті та медіаграмотності, розвитку критичного мислення школярів саме зараз.

Проблемою впровадження медіаосвіти займалися такі вчені, як Маршалл Маклюен (Канада), Роберт К'юбі (США), Катлін Тайнер (США), Сесілія фон Файлітзен (Швеція). В Україні це питання висвітлено в роботах таких учених, як В. Іванов, О. Волошенюк, Л. Найдьонова, О. Баришполець, Г. Онкович, А. Литвин, Г. Почепцов [2].

Впровадження медіаресурсів в освітній процес вимагає розвитку у школярів критичного мислення. А це означає, що учень має навчитися аналізувати, порівнювати, оцінювати інформацію, а не просто її «споживати», вміти знайти першоджерело для того, щоб перевірити правдивість. Серед шкільної спільноти сьогодні спостерігаємо такі проблеми, як нетривале зосередження, залежність від гаджетів, кліпове мислення. Свідомість дитини настільки перенасичена різноманітною інформацією, що вона не вміє з нею

впоратися (проаналізувати, відкинути непотрібне, сприйняти лише необхідне). Діти опиняються в так званій «інформаційній бульбашці» і не завжди можуть з неї вийти самостійно. Учитель виступає в цій ситуації тим коучем, помічником, наставником, який допоможе вибратися з «інформаційного сміття». Тому впровадження медіаосвіти в освітній процес є надзвичайно актуальним.

Впровадження медіаресурсів в освітній процес має на меті допомогти школярам розвинути навички досліджування та висловлювання, вміння критично мислити, комунікувати та бути активним громадянином у сучасному світі. Соціальні медіа можна використовувати як на уроках, так і в позаурочний час. Найчастіше діти знаходяться у «Instagram», «Facebook», «Twitter», «Tik Tok». Якщо використовувати їх обережно і з розумом, то ці медіаресурси стануть корисними інструментами освітнього процесу.

Розглянемо кілька можливостей впровадження медіа:

1) Соціальну мережу «Facebook» можна використати для створення групи певного класу. У ній вчитель має змогу розміщувати фото, відео, документи та інші матеріали, які діти переглянуть, опрацюють ще до початку уроку або при виконанні домашнього завдання. Також, до прикладу, на уроці літератури можна створити сторінку письменника у цій мережі (групове завдання). Після виконання такого завдання необхідно обговорити з учнями, яку інформацію про себе можна викладати у соцмережах.

2) Запропонувати учням вести блог, у якому вони будуть висвітлювати свої враження від екскурсії, походу; написати рецензію на переглянутий фільм, відео, прочитану книгу та інше. Така робота сприятиме вдосконаленню у висловлюванні власної думки, зміцненню дружніх стосунків, навчить обговорювати переживання, досвід, реакції. А також сприятиме підвищенню грамотності у викладанні своїх думок, орфографії та граматики.

3) YouTube можна використовувати і в якості моделі «переверненого навчання» (перегляд відеоматеріалів до початку уроку, а потім їх обговорення на уроці), і для створення власних відео (огляд книги чи фільму, власну інтерпретацію сцени з художнього твору (наприклад, розмова Карпа з Лавріном про дівчат за повістю «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького), новини класу чи школи). Це дасть можливість виразити свій творчий потенціал, більше уваги приділити вивченню навчального матеріалу.

4) В «Instagram» можна запропонувати виставити тематичні фото (наприклад, при вивченні рослинного чи тваринного світу на уроці біології зробити свої фото з певної теми, при вивченні життя та діяльності історичних діячів чи письменників змонтувати відеколаж з фото про них).

Навчати учнів медіаграмотності потрібно і в позаурочний час. Щороку у листопаді відбувається тиждень медійної та інформаційної грамотності ЮНЕСКО. У ЗЗСО проводяться: конкурс на створення кращого рекламного ролика; фотоколажів; проведення репортажів; віртуальні подорожі в кіноіндустрію, де учні себе відчують режисерами, телеоператорами, дикторами і акторами; години медіаграмотності; день реклами та інше.

З метою – дати оцінку ефективності та досвіду впровадження медіаосвіти в школах різних регіонів України, ГО «Європейська дослідницька асоціація» за

підтримки Internews Network провела дослідження. Результат показав, що здебільшого уроки з медіаосвіти проходять у вигляді обговорення тем, дискусій, презентацій, проєктів, аналізу кінофільмів, новин, реклами.

У багатьох закладах освіти створено медіагуртки, які випускають свою медіапродукцію (газети, відеорепортажі, програми та інше). Значна увага приділяється питанням маніпуляції, навіювання за допомогою засобів ЗМІ. Учні виступають у ролі журналістів, беруть інтерв'ю. Така робота дає розуміння того, що історія сюжету може бути награна, герой може говорити одне, а в розмову вплітають свою інформацію. Діти починають розуміти, що маніпулювання було завжди, але сьогодні через засоби ЗМІ воно здійснюється активніше.

З 2011 року МОН, у партнерстві з Академією української преси, а також на підтримку ініціативи Президента України Олександра Зеленського, впроваджує медіаосвіту в навчальний процес. Зокрема, розроблено онлайн-ігри «Пригоди Літератуся», «Медіазнайко», «365° за шкалою медіаграмотності», які допомагають розвинути критичне мислення, вчать аналізувати інформацію на конкретних прикладах, бути обачливими.

Як бачимо, світ навколо нас змінився, став цифровим, а тому слід вчитись розвивати нові медіаосвітні компетентності. Завдання педагога полягає у тому, щоб інтегрувати соціальні медіа у навчально-виховний процес, допомогти учням отримати практику використання соціальних медіа під час шкільних занять, у позаурочний час. Головне – навчити захищатися від небезпек, із розумінням користуватися можливостями, які надають медіа.

Література

1. Використання медіа технології в навчально-виховному процесі. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-media-tehnologii-v-navcalno-vihovnomu-procesi-48530.html> (дата звернення 03.03.21).

2. Впровадження медіаосвіти на уроках української мови та літератури. *Академія Української Преси*. URL: <https://medialiteracy.org.ua/vprovadzheniya-mediaosvity-na-urokakh-ukrayinskoji-movy-ta-literatury/> (дата звернення 31.03.21).

3. Концепція впровадження медіаосвіти. URL: <https://sites.google.com/site/sistemaskilnoimediaosviti23/home/7-konceptcia-vprovadzenna-mediaosviti> (дата звернення 03.03.21).

4. Освітній Проєкт «Медіаосвіта учасників освітнього процесу». URL: <https://vseosvita.ua/library/osvitnij-proekt-mediaosvita-ucasnikiv-osvitnogo-procesu-420217.html> (дата звернення 31.03.21).

5. Тулодзєцький Г., Герціг Б., Графе С. Медіаосвіта в школі та на уроці: Основи і приклади / за ред. В. Ф. Іванова; пер. з нім. В. Климченка. К.: Академія української преси, Центр вільної преси. 2020. 405 с.